

Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om alkoholutandningsprov med sållningsinstrument och bevisinstrument m.m.;

RPSFS 2012:19
FAP 333-2

Utkom från trycket
den 15 juni 2012

beslutade den 21 maj 2012.

Rikspolisstyrelsen föreskriver följande med stöd av förordningen (1976:1091) om föreskrifter rörande alkoholutandningsprov, 3 § andra stycket polisutbildningsförordningen (1999:740), 13 § första stycket 4 och 13 e § förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen och beslutar följande allmänna råd.

Definitioner m.m.

1 § Med *sållningsinstrument* avses ett instrument som anger hur alkoholkoncentrationen i utandningsluft förhåller sig till ett i förväg inställt gränsvärde. Instrumentet ingår i ett IT-system och består av en handhållen anordning som innehåller funktioner och programvara för mätning och lagring av mätdata. Lagrade uppgifter överförs med varierande tidsintervaller med datakommunikation till en central databas.

Med *sållningsprov* avses ett alkoholutandningsprov som tas med sållningsinstrument.

2 § Med *bevisinstrument* avses ett instrument som ger ett noggrant värde på alkoholkoncentrationen i utandningsluft. Instrumentet ingår i ett IT-system och ansluts till en stationär eller mobil dator med erforderliga programvaror. I instrumentet finns funktioner och programvara för mätning och överföring av mätdata till ansluten dator med programvara för provtagning. Uppgifterna överförs automatiskt till en central databas. Bevisinstrumentet kan användas såväl stationärt som mobilt.

Med *bevisprov* avses ett alkoholutandningsprov som tas med bevisinstrument för att användas som bevismedel. Ett bevisprov består av två godkända delprov.

3 § *Systemet sållningsinstrument* är ett av Rikspolisstyrelsen framtaget IT-system för automatiserad behandling av tekniska data och uppgifter för statistik från prov tagna med instrumentet enligt 1 eller 2 §§ lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov.

Systemet använder en central databas för hantering av data.

4 § *Systemet bevisinstrument* är ett av Rikspolisstyrelsen framtaget IT-system för automatiserad behandling av personuppgifter, tekniska data och

uppgifter för statistik avseende prov tagna med instrumentet enligt 1 § lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov.

I systemet ingår en central databas vars huvudsakliga uppgifter är att

1. ge underlag för fortlöpande processkontroll och sakkunnigutlåtanden,
2. möjliggöra statistikhantering, planering och uppföljning enligt 15 §, och
3. lagra bevisprov och uppgifter om tekniska kontroller.

Tillämpningsområde

5 § Denna författning innehåller regler om den utrustning som används, provtagning, organisation, behörighetskrav och hanteringen av instrumenten och i dessa lagrade uppgifter från prov tagna enligt lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov.

Författningsbestämmelser

6 § Bestämmelser om alkoholutandningsprov finns i lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov.

Personuppgiftslagen (1998:204) (PUL) innehåller generella bestämmelser om automatiserad behandling av personuppgifter.

Polisdatalagen (2010:361) och polisdataförordningen (2010:1155) innehåller de särskilda regler som gäller om behandling av personuppgifter i Polisens brottsbekämpande verksamhet.

Rikspolisstyrelsen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om användning av IT-system inom Polisen (FAP 170-1) och föreskrifter och allmänna råd om säkerhet vid Polisens informationsbehandling med stöd av IT (FAP 174-1).

Gemensamma bestämmelser

Systemägare

7 § Rikspolisstyrelsen är central systemägare. Respektive polismyndighet är lokal systemägare.

Godkänd utrustning

8 § Endast sållningsinstrument och bevisinstrument som har anskaffats med stöd av ett ramavtal¹ som har ingåtts av Rikspolisstyrelsen får användas. Detsamma gäller i fråga om utrustning för kalibrering enligt 13 § och periodisk kontroll enligt 19 §. Vid mobil användning ska bevisinstrumentet vara festsatt och anslutet till fordonets (motsvarande) elsystem med anordningar som har godkänts av Rikspolisstyrelsen.

¹ Ramavtal som avses i 8 och 18 §§ har föregåtts av upphandling enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling.

9 § Polismyndigheten ska utse en eller flera poliser att vara instrumentansvariga, med ansvar för verksamheten beträffande bevisprov.

Där bevisinstrument placerats för stationär provtagning och där i 19 § föreskriven periodisk kontroll ska utföras, ska det finnas tillgång till minst en kontrollant eller en instrumentansvarig.

10 § Polismyndigheten ska utse en instrumentansvarig att tillika vara myndighetsansvarig, med uppgift att kvalitetssäkra och samordna verksamheten beträffande sållnings- och bevisprov inom myndigheten.

Sållningsinstrument

Ändamålen med sållningsinstrument

11 § Ändamålet med sållningsinstrument är att påvisa förekomst av alkohol i utandningsluften vid provtagning enligt 1 eller 2 §§ lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov.

Innehållet i systemet sållningsinstrument

12 § Systemet får innehålla tekniska mätdata och uppgifter för statistik.

Kalibrering

13 § Ett sållningsinstrument ska vara så kalibrerat att det anger om alkoholkoncentrationen i utandningsluften uppgår till eller överstiger i lag angivet siffervärde för nedre straffbarhetsgräns.

Kalibrering ska genomföras med de tidsintervall som beslutas av Rikspolisstyrelsen.

Kalibrering får utföras endast av den som har genomgått av polismyndigheten beslutad och anordnad lokal funktionsinriktad utbildning för kalibrering.

Behörighetskrav för användning

14 § En polis eller en bilinspektör som avses i fordonslagen (2002:574), som har genomgått av polismyndigheten beslutad och anordnad lokal funktionsinriktad utbildning för att ta sållningsprov är behörig att använda sållningsinstrument för provtagning.

Bevisinstrument

Ändamålen med bevisinstrument

15 § Ändamålen med bevisinstrument är att

1. säkra bevisning vid misstanke om brott som anges i 1 § första stycket lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov,
2. underlätta handläggningen av ärenden angående sådana brott, och

3. ge underlag för statistik, planering av polisarbetet mot i 1 § första stycket lagen om alkoholutandningsprov angivna brott samt verksamhetsuppföljning.

Allmänna råd

Av 1 § första stycket lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov följer att utöver de i bestämmelsen särskilt angivna tillfällena får alkoholutandningsprov tas även av den som skäligen kan misstänkas för brott på vilket fängelse kan följa, om provet kan ha betydelse för utredning om brottet. Det innebär att alkoholutandningsprov kan tas av den som är skäligen misstänkt för t.ex. rån, misshandel och stöld, om det har betydelse för utredningen att kunna påvisa eventuell alkoholpåverkan eller graden av alkoholpåverkan.

Innehållet i systemet bevisinstrument

Behandling av personuppgifter

16 § I ett ärende angående misstänkt brott mot i 1 § första stycket lagen (1976:1090) om alkoholutandningsprov angivna brott får ingå uppgifter som kan härledas till en misstänkt person.

Systemet får även innehålla uppgifter om de poliser och administratörer som finns registrerade för användning av systemet.

Övriga uppgifter

17 § Systemet får i övrigt innehålla tekniska mätdata och uppgifter för statistik.

Verifiering av bevisinstrument m.m.

18 § Ett nyttillverkat instrument ska verifieras innan det tas i drift. Instrumentet ska därefter kontrolleras (omverifieras) med de tidsintervall som bestäms av Rikspolisstyrelsen. Omverifiering ska också ske efter sådan service eller reparation av instrumentet som kan ha inneburit att mätnoggrannheten har påverkats.

Verifiering och omverifiering av bevisinstrument ska utföras av Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL). Laboratoriet ska vidare bedöma om omverifiering ska ske i fall som anges i första stycket andra meningen.

Översyn, service och reparation får utföras endast av en leverantör som omfattas av ett ramavtal¹ som har ingåtts av Rikspolisstyrelsen.

Periodisk kontroll

19 § Med periodisk kontroll av ett bevisinstrument avses en kontroll av instrumentets funktioner och mätnoggrannhet. Kontrollen utförs med en ansluten våtgassimulator för generering av våtgas med en känd alkoholhalt.

Periodisk kontroll ska genomföras med de tidsintervall som beslutas av Rikspolisstyrelsen.

Kontrollen får utföras endast av den som har genomgått av Rikspolisstyrelsen beslutad och av polismyndigheten anordnad lokal funktionsinriktad utbildning i periodisk kontroll.

Logg

20 § Logg ska föras för varje instrument. Uppgifter om avvikelser och störningar av betydelse för instrumentets driftsäkerhet och skötsel ska föras i elektronisk logg tillhörande programmet eller i loggbok.

Utbildningskrav för behörighet till systemet bevisinstrument

21 § För rätt att utnyttja systemet krävs behörighet att använda Polisens basarbetsplats eller Polisens mobila basarbetsplats samt tilldelad behörighet avseende bevisinstrument.

I systemet finns fyra behörighetsnivåer:

1. provtagare,
2. kontrollant,
3. instrumentansvarig/myndighetsansvarig, och
4. administratör.

Behörighet 1 tilldelas av polismyndigheten och ges till en polis som med godkänt resultat har genomgått av Rikspolisstyrelsen beslutad och av polismyndigheten anordnad lokal funktionsinriktad utbildning för provtagare.

Behörighet 2 tilldelas den som med godkänt resultat har genomgått av Rikspolisstyrelsen beslutad och av polismyndigheten anordnad lokal funktionsinriktad utbildning för kontrollant.

Behörighet 3 tilldelas en polis som med godkänt resultat har genomgått av Rikspolisstyrelsen beslutad och anordnad central funktionsinriktad utbildning för instrumentansvarig i alkoholutbildningssystemet. En polis med behörighet 3 har tillgång till systemets centrala databas för behörighetsadministration och sökning av data enligt 15 § 3.

Behörighet 4 tilldelas av Rikspolisstyrelsen.

22 § Endast den som är instrumentansvarig får vara instruktör vid lokal funktionsinriktad utbildning av provtagare och kontrollant.

23 § Endast en provtagare eller kontrollant som har stor erfarenhet av och goda kunskaper i provtagning och ärendehantering avseende bevisinstrumentet får antas till utbildning till instrumentansvarig. Ett ytterligare krav är att den sökande under de senaste tre månaderna innan kursstart ska ha genomfört autentiska provtagningar med bevisinstrumentet.

Allmänna råd

Till ansökan bör bifogas ett av polismyndigheten utfärdat intyg om att den sökande uppfyller kraven i 23 §.

Information om behandling av personuppgifter

24 § Inför provtagningen med bevisinstrumentet ska provtagaren, i enlighet med 23 § personuppgiftslagen (1998:204), lämna muntlig information till

den misstänkte om att personuppgifter kommer att behandlas. En uppgift om att information har lämnats ska dokumenteras.

Provtagning med bevisinstrument

25 § Från det att en misstänkt person har anträffats till dess att provtagning kan ske ska den misstänkte hållas under noggrann uppsikt. Den misstänkte får inte tillföra munhålan eller andningsvägarna något som kan förorena instrumentet eller som kan tänkas störa mätningen.

Underkänns det första bevisprovet får ytterligare försök göras. Endast ett godkänt bevisprov får tas.

Allmänna råd

Bevisprov bör tas så snart som möjligt efter det att den misstänkte har anträffats.

Instrumentplats

26 § Utrymme där bevisinstrument finns placerat ska hålla hög hygienisk standard och inte vara lokaliserat där smuts eller andra orenligheter riskerar att påverka instrumentets funktioner. I tillämpliga delar gäller detta även för mobila instrument.

Allmänna råd

För att undvika risk för kontaminering eller skador som kan störa instrumentets funktioner bör bevisinstrument för stationär provtagning placeras i ett separat provtagningsrum, som inte används för något annat än provtagning. Utrymmets temperatur bör kunna regleras, så att lämplig funktionstemperatur råder.

Lokala föreskrifter

Allmänna råd

Polismyndigheten bör i lokala tjänsteföreskrifter besluta de ytterligare bestämmelser som behövs för tillämpningen av denna författning.

Undantag

27 § Rikspolisstyrelsen får, om särskilda skäl föreligger, medge undantag från dessa föreskrifter.

1. Denna författning träder i kraft den 1 juli 2012, då Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om alkoholutandningsprov (RPSFS 2004:8, FAP 333-2) ska upphöra att gälla.

2. Med undantag från vad som sägs i 22 § denna författning får den som är behörig instruktör enligt 13 § andra stycket 2 Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om alkoholutandningsprov (RPSFS 2004:8, FAP 333-2), genomföra utbildning av provtagare, dock längst till den 1 juli 2013.

På Rikspolisstyrelsens vägnar

RPSFS 2012:19

BENGT SVENSON

Bengt Svensson
(Polisavdelningen)

